

Koonti Kainuun maakuntavaltuuston seminaarista 8.9.2022

KAINUUN LIITTO

Koonti Kainuun maakuntavaltuuston seminaarista 8.9.2022	1
1. Tilaisuuden tarkoitus.....	4
Kainuun osaavan työvoiman riittävyyden tilannekuva.....	4
Ohjelman rakenne	6
Työryhmätyöskentely.....	7
2. Työryhmien tulokset.....	9
Ryhmä 1: Osaava työvoima ja koulutustoimenpiteet	9
Haaste: Työvoima-pula-alojen heikko vetovoima	9
Haaste: Kainuun vetovoima opiskelijoille kaipaa parantamista.....	9
Haaste: Alueellisen koulutuksen turvaaminen (aloituspaikkoja alueelle)	10
Haaste: Yliopistokoulutuksen puute.....	10
Haaste: Yrittäjyys-kasvatus kaipaa tehostamista	11
Ryhmä 2: Mainetyö, veto- ja pitovoima, työnantajakuva.....	12
Haaste: Opiskelijoiden houkuttelemisen ja koulutustarjonta	12
Haaste: Rekrytointikoulutus - mielikuvat vs. todellisuus	12
Haaste: Omavaraisuus, energia ja maine.....	13
Haaste: Maankäytön ja välimatkojen aiheuttamat haasteet veto- ja pitovoimalle....	13
Haaste: Alueellisten vahvuuksien ja heikkouksien sekä erikois-ominaisuuksien huomioiminen mainetyössä.....	14
Ryhmä 3: Työ- ja opiskeluperäinen maahanmuutto.....	15
ja kv-rekrytointi.....	15
Haaste: Tulijoiden kiinnittymisen vaikeudet.....	15
Haaste: Oikeanlaisten osaajien houkuttelu/ pitäminen.....	15
Haaste: Puutteellinen arjen suomen kielitaito	16
Haaste: Puutteellinen ammatillinen kielitaito	16
Ryhmä 4: Yritysten kestävä kasvu, uudistuminen, ...	17
jatkuvuus ja omistajanvaihdokset	17
Haaste: Yrittäjyyden vetovoiman ja yrittäjämysteisyyden heikkous	17
Haaste: Työnantajaimagon laatuongelmat	17
Haaste: Yritysten tulevaisuuden uskon ja innostuksen vahvistaminen	18
Haaste: Kainuun sijainti.....	18
Ryhmä 5: Saavutettavuus	19
Haaste: Savon radan kunnostaminen	19
Haaste: Matka-aikojen lyhentäminen.....	19
Haaste: Lentomatkestämisen jatkuvuuden turvaaminen, ml. hinnoittelu.....	20

Haaste: Liikenneverkon kunto ja toimivuus (elinkeinoelämän kuljetus-reitit ja väylien kunnossapito).....	20
Haaste: Toimivat tietoliikenneyhteydet.....	21

1. Tilaisuuden tarkoitus

Kainuun maakuntavaltuuston seminaari pidettiin torstaina 08.09.2022 klo 9–16 Kajaanin kaupungintalolla. Seminaariin kutsuttiin maakuntavaltuuston ja -hallituksen jäsenet, MYR:n varsinaiset jäsenet, Kainuun kansanedustajat, Kainuun ELY-keskuksen ja TE-toimiston johtajat, Kainuun hyvinvointialueen valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat sekä hyvinvointijohtaja ja valmistelujohtaja.

Lähtökohtaisesti valtuustoseminaariin pyydettiin ja toivottiin osallistuttavan paikan päällä, mutta tarvittaessa siihen voi osallistua myös etäyhteydellä (Teams). Mukaan ilmoittautui ennakoon yhteensä 50 lähiosallistujaa, joista osa oli maakuntaliiton henkilökuntaa, ja 9 etäosallistujaa.

Kainuun osaavan työvoiman riittävyden tilannekuva

Teemoina valtuustoseminaarissa olivat **osaavan työvoiman riittävyys Kainuussa ja saavutettavuus alueen elinvoiman rakentajana**. Osaavan työvoiman riittävyden turvaaminen Kainuun kehittämisen merkittävin haaste.

Kainuussa on 27 152 työpaikkaa (v.2020), joista suurin osa (yli 22 %) on terveys- ja sosiaalipalvelut toimialan työpaikkoja. Kaikista työssäkäyvistä yli 55-vuotiaita on Kainuussa lähes 28 % (koko maassa 21 %) ja useilta toimialoilta on eläköitymässä runsaasti työntekijöitä 5-10 vuoden kuluttua. Määrällisesti eniten eläköitymisiässä on terveys- ja sosiaalipalveluiden työntekijöitä: alle viiden vuoden kuluttua eläkeiässä on noin 750 työntekijää, viiden vuoden jälkeen noin 900 työntekijää ja 10 vuoden päästä noin 760 työntekijää. Eläköitymisikä on noussut Kainuussa koko maan tasolle (59,9 v). Kuitenkin työvoiman ulkopuolella olevista työkäisistä puolet on eläkkeellä (yli 4200 henkilöä). Työllisyysaste vuoden 2021 lopussa oli 69,3 % (koko maa 72,3 %).

Kainuussa työkäisten määrä tulee ennusteen mukaan vähenemään 20 % vuoteen 2040 mennessä. Jotta 80 % työllisyysaste toteutuisi vuonna 2040 Kainuussa, täytyisi työllisiä olla yli 25 800. Työllisten määrä laskisi yli tuhannella hengellä nykyisestä, jos väestöennuste toteutuu. Kainuuseen tarvitaan paljon lisää työkäistä ja nuorta väestöä.

Työvoiman kysyntä oli Kainuussa vuonna 2021 ennätysellistä ja on jatkunut edelleen vilkkaana alkuvuonna. Vuonna 2021 uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin noin 14 000. Työpaikkoja on oikeastikin paljon tarjolla, mutta osa työpaikoista on samoja työpaikkoja eri henkilöstöpalveluyrityksien kautta ilmoitettuina. Monilla aloilla on ollut pitkään työvoimapulaa ja heinäkuun 2022 lopussa useissa ammateissa oli vähemmän työttömiä työnhakijoita kuin avoimia paikkoja. Rekrytointiongelmat ovat Kainuussa maan pahimpia. Jopa 60 % yrityksistä koki rekrytointiongelmia vuonna 2021 (koko maassa 48 %).

Kainuun ELY-keskus, Kainuu ennakoi –hanke ja Kainuun liitto kartoittivat kainuulaisten yrittäjien työvoima- ja osaamistarpeita elokuussa 2022. Kyselyyn vastanneista jopa 93 % kärsii jollain tasolla työvoiman saatavuuden ongelmista. Kyselyn mukaan

yleisemmät haasteet ovat työvoiman ammatillinen osaaminen ja työvoiman saatavuus ylipäättänsä. Suurin osa yrityksistä hakee kasvua kotimaista lisätyövoimaa palkkaamalla. Ulkomaista työvoimaa havittelee 18 % kyselyyn vastanneista. Jopa 72 % yrityksistä kokee, että osaavan työvoiman puute on kasvua eniten rajoittava tekijä.

Yritysten omistajanvaihdoksissa on meneillään luopumisbuumi. Kuluvan viiden vuoden aikana kolmannes yrityksistä suunnittelee luopuvansa. Kymmenen vuoden kuluessa puolet yrityskannasta (n. 2000 yritystä). Tämän hetkinen maailmantilanne hidastaa omistajanvaihdosprosesseja. Ostajat ovat varovaisempia ja odottavat selkeämpää näkymää. Finnveran mukaan rahoituksen hakeminen omistajanvaihdoksiin oli Kainuussa kasvanut juuri ennen Venäjän hyökkäyssotaa. Joka vuosi omistajanvaihdoksia tehdään kymmeniä (arvio 30 - 100 kpl).

Kainuussa avoinna olevien työpaikkojen määrä on lisääntynyt ja työttömien työnhakijoiden määrä vähentynyt, ja useilla aloilla puhutaan jo työvoimapulasta. Alla olevasta ammattibarometristä näkee ammattinimikkeet, joista on eniten pulaa.

Kainuun Ammattibarometrin top 15 pulaa ja ylitarjontaa -ammatit, kevät 2022

TOP 15 PULAA

- Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät - (5120)
- Tarjoilijat - (5131)
- Lähihoitajat - (5321)
- Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta) - (5322)
- Toimisto- ja laitossiivoajat ym. - (9112)
- Yleislääkärit - (2211)
- Lastentarhanopettajat - (2342)
- Psykologit - (2634)
- Sosiaalityön erityisasiantuntijat - (2635)
- Sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja - (3221)
- Fysioterapeutit ym. - (3255)
- Lastenhoitotyöntekijät - (5311)
- Hitsaajat ja kaasuleikkaajat - (7212)
- Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat - (8332)
- Kotiapulaiset ja -siivoajat - (9111)

TOP 15 YLITARJONTAA

- Yleissihteerit - (4120)
- Muut luokitt. toimisto- ja asiakaspalvelutyönt... - (4419)
- Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korja... - (7422)
- Ohutlevysepat - (7213)
- Toimitusjohtajat ja pääjohtajat - (1120)
- Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat - (2521)
- Kuvataiteilijat - (2651)
- Muusikot, laulajat ja säveltäjät - (2652)
- Muut liike-elämän asiantuntijat - (3339)
- Sisustussuunnittelijat ym. - (3432)
- Käytön tukihenkilöt - (3512)
- Matkatoimistovirkailijat - (4221)
- Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaa... - (7421)
- Huonekalupuusepat ym. - (7522)
- Konepuusepat - (7523)

Yhteensä pula-ammatteja oli 96 ja ylitarjonta-ammatteja 18.

TE-palvelut | tiistai

Kuva 1: Kainuun ammattibarometri, kevät 2022

Eniten työpaikkoja Kainuussa on tällä hetkellä terveys- ja sosiaalipalveluissa, toiseksi eniten tukku- ja vähittäiskaupan alalla ja kolmanneksi hallinto- ja tukipalvelutoimialalla. Huomionarvoista on myös se, että koko Suomen kaivostoiminnan työpaikoista reilu 17 % on Kainuussa, ja ala on kasvussa. Samoin rakentamisen työpaikat ovat viiden vuoden aikana kasvaneet, samanaikaisesti kun esimerkiksi maatalouden ja metsätalouden työpaikat ovat vähentyneet.

Työvoiman saatavuus rakentaa Kainuun yritysten kehittämislle jo merkittävää estettä, muita huomionarvoisia asioita ovat työvoiman ammatillinen ja muu osaaminen ja pysyvyys. Kotimaisesta työvoimasta kilpaillaan jo nyt kiivaasti kaikissa maakunnissa, joten työvoimaa tulee vaikeassa tilanteessa hakea kotimaisten reservien lisäksi ulkomailta, mikä aiheuttaa omanlaisiaan kehittämistarpeita. Näihin tärkeisiin näkökulmiin haluttiin pureutua maakuntavaltuuston seminaarissa, jonka tuloksia hyödynnetään Kainuun osaavan työvoiman riittävyyden turvaamisen toimenpideohjelman laatimisessa, maakuntaohjelman toteutussuunnitelman (TOPSU 2022 – 2023) päivittämisessä sekä edunvalvonnassa ja tulevaan hallitusohjelmaan vaikuttaessa.

Ohjelman rakenne

Aamupäivän aikana kuultiin maakuntavaltuuston puheenjohtaja Mikko Polvisen avajaissanat, maakuntajohtaja Pentti Malisen puheenvuoro liittyen Kainuun tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä kolme asiantuntijapuheenvuoroa:

- Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan - vaikutukset Kainuuseen, Timo Reina, valtiosihteeri, valtiovarainministeriö
  - Saavutettavuus alueen elinvoiman rakentajana, Jarkko Rantala, TkT, logistiikan johtava asiantuntija, AFRY
  - Osaavan työvoiman riittävyys Kainuussa, Jouni Ponnikas, aluekehitysjohtaja, Kainuun liitto.
- [Diaesitys liitteenä.](#)

Lounaan jälkeen osallistujat siirtyivät erillisiin työtiloihin työskentelemään ennakoon jaetuissa pienryhmissä. Luottamushenkilöiden keskuudesta oli kuhunkin ryhmään nimetty puheenjohtaja ja mukana oli Kainuun liiton henkilöstöä auttamassa tulosten kirjaamisessa sekä keskustelemassa ryhmälle nimetyistä aiheista.

Työryhmätyöskentelyn tulokset esiteltiin ja niistä käytiin keskustelua päivän päätteeksi, ja Kainuun maakuntahallituksen puheenjohtaja Sakari Seppänen lausui tilaisuuden päätössanat.

Työryhmätyöskentely

Työryhmille annettiin tehtäväksi pohtia tärkeimpiä haasteita ko. ryhmän aihealueeseen liittyen. Ryhmien jäsenet kirjasivat ensin itsenäisesti haasteita erillisille paperilapuille, jotka sitten järjesteltiin loogisiksi kokonaisuuksiksi yhteisen keskustelun avulla ja täydennettiin niitä tarpeen mukaan. Työryhmät myös valitsivat/ yhdistelivät haasteet kirjurin johdolla siten, että kukin ryhmä pystyi priorisoimaan haasteista jatkokäsittelyyn 4–6 kpl.

Haaste	Ratkaisu	Taso	Toteuttajat	Sidosryhmät	Toteutustapa	Aikataulu

Tasot: paikallinen (kunta), alueellinen (kuntia/maakunta), valtakunnallinen, kansainvälinen

Toteuttajat: vastuujärjestö, kumppaniorganisaatiot, muu verkosto

Sidosryhmät: julkisorganisaatiot, järjestöt, muut sidosryhmät

Toteutustapa: edunajaminen, kehittämishanke tms.

Kuva 2: Työryhmien raportointipohja.

Seuraavassa vaiheessa ryhmät miettivät, keskustelivat ja kirjasivat ratkaisuehdotukset valituille haasteille. Käytettävä raportointipohja oli kaikille ryhmille sama, jotta raportointi tapahtuisi yhtenäisesti.

Keskustelua ohjattiin seuraavien kysymysten avulla:

- Mitä ovat käsiteltävän teeman merkittävimmät kehittämistarpeet osaavan työvoiman saannin turvaamisen näkökulmasta?
- Miten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen seurausvaikutukset vaikuttavat käsiteltävän teeman kehittämistarpeisiin Kainuussa? Mitä kehittämistarpeita tästä nousee?
- Mitä haasteita käsiteltävään teemaan liittyy edunajamisen näkökulmasta? Mitä kehittämistarpeita tästä nousee?
- Osaavan työvoiman ryhmissä pohdittiin myös, miten käsiteltävää teemaa kehittämällä voitaisiin parantaa työllisyysastetta (kaikki mukaan työmarkkinoille)?

Saavutettavuusryhmässä pohdittiin, mitkä ovat Kainuun ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden merkittävimmät kehittämistarpeet.

2. Työryhmien tulokset

Ryhmä 1: Osaava työvoima ja koulutustoimenpiteet

Haaste: Työvoima-pula-alojen heikko vetovoima

Ratkaisuesitys: Työvoima-pula-alojen vetovoiman vahvistaminen

Realistisen kuvan luominen nuorille ja muille työnhakijoille eri toimialoista. Opinnonohjaajat, nuoret ja työpaikat yhteistyössä.

Palkkausasiat.

Koulutus ja työvoimapula-alojen vetovoiman parantaminen: otetaan mallia vetovoimaisista koulutusaloista.

Mainetyö laajasti (sekä toimialan että alueen vetovoima ja elinvoima). Vahvistetaan alueen vetovoimaa yleisesti.

Ratkaisun taso:	Kainuun laajuinen kehittämishanke: siltasopimuksen valmistelussa tunnistetaan heikon vetovoiman työvoimapula-alat ja rakennetaan yhteinen vetovoiman kehittämishanke yritysten, julkisten työnantajien ja kouluttajien kesken (hyvinvointialue ja muut työnantajat sitoutuvat tarjoamaan opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja opinnäytetyön aiheita).
Toteutustapa:	ESR-hanke? / kansallisen rahoituksen hanke (yritysten ja julkisen sektorin työnantajien rahoitusta mukaan)?
Toteuttajat:	KAMK ja KAO, työnantajat ja yritykset
Sidosryhmät:	kunnat
Toteutusaika:	2023 - 2026

Haaste: Kainuun vetovoima opiskelijoille kaipaa parantamista

Ratkaisuesitys: Kainuun veto- ja pitovoimaa opiskelumaakuntana vahvistetaan

Ratkaisun taso:	Maakunnallinen mainetyön yhteistyö sekä paikallinen vetovoiman vahvistaminen kunnissa ja oppilaitoksissa.
Toteutustapa:	Vetovoimatekijöiden vahvistaminen ja markkinointi. Yhteisöllisyyden vahvistaminen. Suunnitelmallinen alueviestintä ja markkinointi, influencerssit.
Toteuttajat:	Kainuun liitto ja kunnat: asioiden koordinointi. Työnantajat ja oppilaitokset: opiskelijoiden sitouttaminen

Kainuun oppilaitoksiin ja työmarkkinoille. Järjestöt: yhteisöllisyys, harrastukset, merkitysyhteisöt.

Sidosryhmät: 3. sektori, työnantajat.

Toteutusaika: 2023 - 2026

Haaste: Alueellisen koulutuksen turvaaminen (aloituspaikkoja alueelle)

Ratkaisuesitys: Kainuuseen työnantajien tarpeita vastaavaa koulutusta (aloituspaikkoja)

Koulutuksen tarvekartoitus ja puutealoille organisoidaan Kainuuseen koulutusta.

Eryteisesti varhaiskasvatuksen ja opetusalan koulutusta Kainuuseen: aloituspaikkojen saaminen alueelle ja koulutuksen käynnistäminen.

Ratkaisun taso: Valtakunnallinen: hallitusohjelma. Alueellinen: tarvekartoitus ja tarvittavan koulutuksen käynnistäminen.

Toteutustapa: Kehittämishanke 2022–2024.

Edunvalvontayhteistyö: hallitusohjelma 2023

Toteuttajat: Valtakunnallinen: edunvalvonnan toimijat.

Alueellinen: oppilaitokset, Kainuun liitto, työnantajat.

Sidosryhmät: Järjestöt, yritykset, julkinen sektori, yliopistot, ammattikorkeakoulut, ammatilliset oppilaitokset.

Toteutusaika: 2022 – 2025

Haaste: Yliopistokoulutuksen puute

Ratkaisuesitys: toimintamalli yliopistokoulutuksen saamiseksi Kainuuseen ja erillisrahoitus koulutuksen käynnistämiseen

Tarvekartoitus julkisen ja yksityisen puolen yliopistokoulutuksen tarpeesta Kainuussa loppuvuosi 2022 – alkuvuosi 2023.

Edunvalvonta 2022–2023: lisää tutkintoon johtavaa yliopistokoulutusta yliopistokeskusmaakuntiin (mkl. Kainuu)

Kehittämishanke (muuntokoulutuksen käynnistäminen) perustuen taustaselvityksen tuloksiin

Ratkaisun taso: Kainuu: maakunnan laajuinen hanke, Valtakunnan taso: vaikuttaminen valtakunnan koulutuspolitiikkaan, mkl. hallitusohjelma.

Toteutustapa: Kehittämishanke (käynnistymässä Akke hanke 2022 - 2024) ja edunvalvonta.

Toteuttajat: Edunvalvonnan toimijat, Kajaanin yo-keskus ja yhteistyöyliopistot.
Sidosryhmät: Kunnat, KAMK, julkisen puolen työnantajat, yritykset.
Toteutusaika: 2022 - 2026

Haaste: Yrittäjyys-kasvatus kaipaa tehostamista

Ratkaisuesitys: Yrittäjyyskasvatus vahvaksi osaksi kainuulaista yrittäjyyden polkua (Kainuun maakuntaohjelman 2022 - 2025 tavoitteiden mukaisesti)

Yritysamiksen rinnalle yritysluoklinjat.

Kasvatusta alakoulusta lähtien.

Ratkaisun taso: Kainuu: yhteisten yrittäjyys Hankkeiden eteenpäinvienti.
Toteutustapa: Pelillistäminen, hankkeistaminen, kohti pysyvää toimintaa (OPSit, yrittäjyyskasvatus kuntien strategioihin Kainuun maakuntaohjelman mukaisesti).
Toteuttajat: Perusopetus, lukio, ammattikoulu. Yrittäjät, yritysneuvojat ja asiantuntijat.
Sidosryhmät: Yritykset, kunnat.
Toteutusaika: 2023 - 2026

Ryhmä 2: Mainetyö, veto- ja pitovoima, työnantajakuva

Haaste: Opiskelijoiden houkutteleminen ja koulutustarjonta

Ratkaisuesitys: Koulutuksen laadun ja houkuttelevuuden kehittäminen

Perustason koulutuksen on oltava kunnossa.

On kyettävä houkuttelemaan osaajia myös Kainuun koulutustarjonnan ulkopuolelta, etäkoulutuspilotoinnit.

Pilottien toteuttaminen ja niiden pohjalta pitkäaikaisten ratkaisujen hakeminen.

Ratkaisun taso:	Valtion taso (edunajaminen)
Toteutustapa:	Pilottien pohjalta pitkä- aikaisia ratkaisuja, hallitusohjelma.
Toteuttajat:	Edunajamisen toimijat, erit. kansanedustajat: vaikuttaminen OKMn ja hallitusohjelmaan, tuloksena OKMn käynnistämiä toimenpiteitä.
Sidosryhmät:	Yritykset, yksityiset, KAMK, yliopistokeskus, KAO.
Toteutusaika:	2022 - 2023

Haaste: Rekrytointikoulutus - mielikuvat vs. todellisuus

Ratkaisuesitys: rekrytointiosaamisen vahvistaminen

Ratkaisun taso:	Paikallinen.
Toteutustapa:	Rekrytoinnin tuki yrityksille/ organisaatioille. Rekrytointi- ja johtamiskoulutukset. Prosessiosaamisen lisääminen, avoin viestintä ja lähijohtaminen säteilevät pitovoimaan. Lisätään tietoisuutta yrityksille, miten osatyökykyisiä työllistetään. Vetovoimatekijöiden kiteytys.
Toteuttajat:	Työnantajat, yritykset, kunnat.
Sidosryhmät:	Työnantajat, TE-toimisto.
Toteutusaika:	2023 - 2026

Haaste: Omavaraisuus, energia ja maine

Ratkaisuesitys:

Paikallisten energiayhtiöiden tulos olisi käytettävä paikallisten hyödyksi, halvempi hinta.

Vaikutusta teollisiin investointeihin. Jalostusasteen nosto.

Pohjois-Ruotsin mallin selvittäminen.

Ratkaisun taso: Valtion taso, Pohjois-Suomen taso.

Toteutustapa: Ruotsin mallin selvittäminen.

Toteuttajat: Kainuun liitto ja sähköyhtiöt.

Sidosryhmät: Pohjois-Suomen sähköyhtiöt.

Toteutusaika: 2023 - 2027

Haaste: Maankäytön ja välimatkojen aiheuttamat haasteet veto- ja pitovoimalle

Ratkaisuesitys: Maankäytön sujuvoittaminen ja saavutettavuuden parantaminen

Yksi luukku tarjonnalle Kainuussa. Vapaa-ajanasuminen, jatkuva asuminen, yritystontit.

Rakennusjärjestyksen yhdenmukaistaminen, saavutettava tonttitarjonta, kaavoitus-priorisointi, tarpeisiin ja investointeihin vastaaminen.

Saavutettavuuden parantaminen. Mielikuvat ekologisesta elämästä.

Ratkaisun taso: Paikallinen ja alueellinen.

Toteutustapa: Kartoitus kunnissa, Ristijärven malli, vaihtoehtoiset omistusmallit.

Toteuttajat: Kunnat, maakunta.

Sidosryhmät: Yksityiset, kunnat.

Toteutusaika: 2024

Haaste: Alueellisten vahvuuksien ja heikkouksien sekä erikoisominaisuuksien huomioiminen mainetyössä

Ratkaisuesitys: Vahvistetaan Kainuun alueellisten erityispiirteiden huomioimista mainetyössä

Arjen turvallisuus, vakaus.

Naisnäkökulma, eläkeläiset.

Vapauden valtakunta.

Eurolle vastinetta Kainuussa, ostovoima.

Välimatkat positiiviseksi: kilometrit eivät Kainuussa merkitse yhtä paljon kuin ruuhka-Suomessa.

Ratkaisun taso: Maakunnallinen, valtakunnallinen.

Toteutustapa: Kainuu-ohjelman toteutus, yhteiskampanjat, koulutusohjelmat, naisnäkökulman läpileikkaavuus.

Toteuttajat: Mainetiimi.

Sidosryhmät: Kaikki kainuulaiset.

Toteutusaika: Jatkuvaa toimintaa

Ryhmä 3: Työ- ja opiskeluperäinen maahanmuutto ja kv-rekrytointi

Haaste: Tulijoiden kiinnittymisen vaikeudet

Ratkaisuesitys: kainuulaisen vastaanottavuuden parantaminen

Ratkaisun taso:	Paikallinen ja alueellinen.
Toteutustapa:	Avustukset toimintaan, kokemusten jakaminen, mentorivalmennus/ perehdytys. Tervetuloilaisuudet, ystävätoiminta, kummi- ja mentoriperhetoiminta, harrastukset, teknologian hyödyntäminen
Toteuttajat:	Kuntien palvelut (alueellisessa yhteistyössä), aiemmin maahan tulleet, tukipalvelut, seurakunnat, yhdistykset ja järjestöt.
Sidosryhmät:	Maahanmuuttokoordinaattorit (eri kulttuureista omat).
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Oikeanlaisten osaajien houkuttelu/ pitäminen

Ratkaisuesitys: Kausityöntekijät pysyviksi asukkaiksi ja osaajiksi

Ratkaisun taso:	Paikallinen ja alueellinen.
Toteutustapa:	Toimijoiden yhdistäminen, 'puhelin käteen', aiheesta toteutetun hankkeen tulosten hyödyntäminen ja jatkokehittäminen
Toteuttajat:	Työnantajat, rekrytointiyritykset.
Sidosryhmät:	Kunnat, kausityöllistäjät
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Puutteellinen arjen suomen kielitaito

Ratkaisuesitys: Kielikoulutuksen sekä kummi- ja mentoritoiminnan tehostaminen

Ratkaisun taso:	Paikallinen, alueellinen.
Toteutustapa:	Palvelupolun ja verkostojen kautta kielikoulutusta Suomessa elämisen tarpeisiin sekä kummi- ja mentoritoimintaa.
Toteuttajat:	Kilpailutetut toimijat, järjestöt, muut koordinaattorit.
Sidosryhmät:	Järjestöt
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Puutteellinen ammatillinen kielitaito

Ratkaisuesitys: Ratkaisukeskeiset kielikoulutukset työelämän tarpeisiin ja kummitoiminta.

Ratkaisun taso:	Paikallinen, alueellinen, yrityskohtainen/toimialakohtainen.
Toteutustapa:	Hankkeita: SOKA, TILMA
Toteuttajat:	Koulutuksen järjestäjät (2. ja 3. aste, vapaa sivistystyö).
Sidosryhmät:	Ammattijärjestöt, työnantajat, muut järjestöt.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Ryhmä 4: Yritysten kestävä kasvu, uudistuminen, jatkuvuus ja omistajanvaihdokset

Haaste: Yrittäjyyden vetovoiman ja yrittäjämönteisyyden heikkous

Ratkaisuesitys: Yrittäjäystävällisyys - yrittäjyys ylpeyden aiheeksi, yrittäjyyden vetovoiman ja yrittäjämönteisyyden vahvistaminen

Ratkaisun taso:	Alueellinen.
Toteutustapa:	Yhteistyötapahtuma; yrittäjämessut, lupaprosessien kehittämisen teematapahtumat, somealustan hyödyntäminen, virtuaalinen tapahtuma, houkuttelevaa oheistapahtumaa, videotervehdyksiä yrittäjiltä. Yhteistyön tehostaminen, verkostoituminen, tutorointi, markkinoinnin tehostaminen maakunnan ulkopuolelle (uusien yrittäjien Kainuuseen).
Toteuttajat:	Kainuun liitto, kuntien yritysasiantuntijat.
Sidosryhmät:	Kumppanuusverkostot, oppilaitokset, yrittäjät, luennoitsijat, Kainuun Yrittäjät.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Työnantajaimagon laatuongelmat

Ratkaisuesitys: Työnantajaimagon laadun vahvistaminen

Yritysten on oltava valmiita muuttamaan omaa toimintaansa.

Työnantajaosaamisen kehittäminen.

Ratkaisun taso:	Alueellinen.
Toteutustapa:	Opiskelijavaihdon tyyppinen työnkiertomahdollisuus yritysten sisällä / eri yritysten välillä. Koordinointiryhmän toiminta (osallistaminen, yritykset ja oppilaitokset mukaan).
Toteuttajat:	Yritykset, isot työnantajat tärkeässä roolissa.
Sidosryhmät:	Toiset yrittäjät.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Yritysten tulevaisuuden uskon ja innostuksen vahvistaminen

Ratkaisuesitys: Kainuu Spiritin eli tekemisen meiningin luominen

Positiivinen ote yrittäjyyteen, usko omaan tekemiseen

Osallistaminen

Henkilöstön arvostaminen - positiiviset vaikutukset

- Ratkaisun taso:** Alueellinen.
- Toteutustapa:** Vastuun ottaminen ja palkitseminen, kannusteet, seuranta esim. työhyvinvointikyselyistä, konkreettisten tavoitteiden asettaminen, opintopolkujen suunnittelu.
- Toteuttajat:** Yrittäjät.
- Sidosryhmät:** Esimerkiksi työhyvinvointikouluttajat.
- Toteutusaika:** Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Kainuun sijainti

Ratkaisuesitys: Alueen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden vahvistaminen, Geopoliittinen näkökulma

- Ratkaisun taso:** Kansainvälinen.
- Toteutustapa:** Edunajaminen, julkiset investoinnit.
- Toteuttajat:** Yrittäjät.
- Sidosryhmät:** Julkisorganisaatiot, alueelliset toimijat.
- Toteutusaika:** Jatkuvaa toimintaa

Ryhmä 5: Saavutettavuus

Ryhmä käsitteli saavutettavuutta laajasti, mukaan luettuna tietoliikenne ja saavutettavuuden vaikutus osaavan työvoiman saatavuuteen.

Haaste: Savon radan kunnostaminen

Ratkaisuesitys:
Suunnitteluvalmius: selvitykset, tarvittavat suunnitelmat ajan tasalle.
Yhteysvälien toteuttamisen hankkeistus.
Väyläverkon investointiohjelma

Ratkaisun taso:	Alueellinen, valtakunnallinen.
Toteutustapa:	Edunajaminen, kunnostamisen perustelut esille (yritysten, teollisuuden tarpeet, huoltovarmuus vihreä siirtymä), sidosryhmäyhteistyö.
Toteuttajat:	Valtio / Väylävirasto.
Sidosryhmät:	Radan vaikutusalueen kunnat ja maakunnat, kansanedustajat, elinkeinoelämä.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Matka-aikojen lyhentäminen

Ratkaisuesitys:
Maakunnan sisäiset liikenneyhteydet ja joukkoliikenteen toimivuus,
Liikennehankkeiden suunnitelmavalmiuden edistäminen
Esim. Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelman päivittäminen

Ratkaisun taso:	Alueellinen, valtakunnallinen.
Toteutustapa:	Edunajaminen, sidosryhmäyhteistyö, suunnitelmat, hankkeistus ja ohjelmointi.
Toteuttajat:	Väylävirasto, POP ELY liikenne, Kainuun liitto.
Sidosryhmät:	Kunnat, Kainuun liitto, kauppakamari, elinkeinoelämä.
Toteutusaika:	2022 - 2025

Haaste: Lentomatkustamisen jatkuvuuden turvaaminen Kainuuseen, ml. hinnoittelu

Ratkaisuesitys: Yhteinen tahtotila, jatkuva vuoropuhelu lento-operaattorin kanssa, lentoaseman infran ylläpito vastaamaan tarpeita

Ratkaisun taso:	Alueellinen, valtakunnallinen.
Toteutustapa:	Edunajaminen, sidosryhmäyhteistyö, hankkeistus, markkinointi, matkailuyhteistyö.
Toteuttajat:	Kainuulaiset, matkailuyrittäjät, lento-operaattori, Finavia.
Sidosryhmät:	Kunnat, Kainuun liitto, kauppakamari, elinkeinoelämä, järjestöt.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Liikenneverkon kunto ja toimivuus (elinkeinoelämän kuljetusreitit ja väylien kunnossapito)

Ratkaisuesitys:

Elinkeinoelämän tarpeiden selvittäminen.

Hankkeiden suunnitelmavalmius, rahoituksen varmistaminen.

Kunnossapidon oikea-aikaisuus ja taso

Ratkaisun taso:	Paikallinen, alueellinen, valtakunnallinen.
Toteutustapa:	Edunajaminen, sidosryhmäyhteistyö, hankkeiden ohjelmointi ja suunnittelu, tienkäyttäjäpalvelut -asiakasvaikuttaminen.
Toteuttajat:	Väylävirasto, POP ELY Liikenne.
Sidosryhmät:	Kunnat, elinkeinoelämä, kauppakamari.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

Haaste: Toimivat tietoliikenneyhteydet

Ryhmän esittämät ratkaisukeinot

Tietoliikenteen merkityksen esille tuominen esimerkiksi modernin työssäkäynnin edellytyksenä.

Ratkaisun taso:	Paikallinen, alueellinen.
Toteutustapa:	Edunajaminen ja tietoisuuden lisääminen.
Toteuttajat:	Kunnat, elinkeinoelämä.
Sidosryhmät:	Julkiset toimijat.
Toteutusaika:	Jatkuvaa toimintaa

